

ქველი

№ 5 იუმორისტულ-ზოპულიარული ჟურნალი 1908 წ.

გამოცემის მასწავლებელთან

ღვივსა ზვივსი

იმ მოსწავლეთა, რომელთაც სურთ ქართულ სათავად აზნაურო გიმნაზიაში შესვლა. იქავე ამჟამებში მოსწავლე ქალ-ვაჟთ ყველა დაბალი და საშუალო სასწავლებლისათვის და აგრეთვე სახალხო სკოლის მასწავლებლის ხარისხის მისაღებათ.

მფლანგაგება შეიძლება 9-დან 12 საათამდის.

დრესი: არტილერის ქუჩა (კადეტთა კორპუსის გვერდით), სახლი № 5, საყმაწ. ჟურნალ „ჯეჯილის“ რედაქციის შენობაში, ეზოში, მეორე სართ.

ამურების იერიში.

დედა და ძალიზვილი.

- დედა.** მარო, გენაცვალე, რაზე მოგიწყენია? გათხოვება თუ გინდა, თქვი, რისადა გრცხვენია?
- მარო.** ხო, დედილო, კი მინდა, მაქა, რა, ჯვარის წერა!.. ძველებური წესია, დედილო, შენც ხომ გჯერს?
- დედა.** ძველებური რომ არის, მე რა საძიხია? ვისაც ძველი არ სწამს, აბა ის რა ხაღია?
- მარო.** არა, დედი, არ მინდა ჯვარის წერა, არაო, უნდა გავუყუდე ჩემ სატროფს, რაც ვითმინებ, — გმარაო!..
- დედა.** შენ კი დავაჯერე შე გომბიო, შენაო!.. ჩემმა წმიდა გიორგიმ, შეილო, შეგახვენაო!..
- მარო.** მიტომ მტუქსაც, მიწერები, ძველი დრო რომ დაბრუნდა, თავისუფლების ჩანხი უკუღმა რომ აბრუნდა?
- დედა.** მარო, ხომ არ გაგიჟდი?!.. გსურს გვეფლის ბუშია და საქვეყნო გიწოდონ აშარი და მრუშია?!..
- მარო.** მე რა? მიწოდონ!.. არ მსურს ჯვარის წერაო!.. მითქმა-მითქმა, ჭარბების მე არა რა მჯერაო!..
- დედა.** ნამდვილ „ცოცხლისტკა“ აგერ სახლში შეილო!!! ვაი, ჩემ დედას უბედურს, კურთღ რომ კი ეოლია!!!
- მარო.** ახალი დრო წავიდა და დაბრუნდა ძველიო, მიტომა შევს მე სწავლს შენისთანა მცველია...
დი.

გ ა ი ძ ვ ე რ ა — მ ო ლ ა ლ ა ტ ე .

რის დაწმუნდა:
 დაძახუნდა
 ბატონთ სრავა უმადლარი
 და შეშინდა,
 აწიბინდა,
 მშრამელ ხალხის გამაძწარი;
 ხალხის დეგვით,
 აღმაფრენით
 მტრმა დასდო იარაღი
 და ერთობის,
 მტკიცე ძიების
 აფრიალდა ბაირადი,—
 მაშინ ხელათ,
 მისაშველათ
 გაუწიდა ტანჯულს ხელი
 და მახვილით,
 „ძირს“ ძახილით
 ინახულა ბრძოლის ველი.
 სიხარულით,
 სიყვარულით
 უთრთლავდა მშრამელს გული,
 რის ხელავდა,
 ბლამათ უავდა
 მეგობარი და ერთგული.
 მაგრამ შეცდა:
 ბრძოლა შეწყდა,
 აბობქრდა შავი ძაღა,—
 აღმაფრენა
 დროთა ღხენა
 მწუხარებათ შეიგვალა...
 ხალხი კუნესის:
 კარგის მთესის
 ტრცხლმა შთანთქა სხალი, კერა...
 ბნელმა ძაღამ,
 ვით სემსალამ
 შეახერა გულის ძკერა...
 მაშინ შეიღმა,
 მთლათ გახრწნილმა,
 აუარა გვერდი მშობელს
 და მის მტრობით,
 დამამსობით
 წააცილა სხვა მის მემბელს.
 ტუბლათ ცხორებას,
 თუმც ან მშრამებს,

მტარვალის განდა ფინა,
 და ამ სხით,
 თვის სიგლახით
 თავის თავი შეირცხვინა!..
 ან დადგება,
 კვლავ აღდგება
 ხალხი ესდენ განაწამი,
 სიხარულით,
 სიყვარულით
 კვლავ დადგება დრო და წამი.
 და ეს „გმირი“,
 გასგმირი,
 კვლავ ჩვენსკენ იქმს მაშინ პირს,
 მარა ანა,
 ისიც კმარა
 რაც ჩაგვავდა გასაჭირს!..
 მას სსსჯული,
 სატანჯული...
 ვით შეფერის ცრუს და ფლიდას...
 თვარა ისა,
 რისხვა ღვთისა
 კვლავ ჩავვიშდის გზას და ხიდას!
 დ. მე—რე.

ს ა უ ბ ა რ ი

1 მკითხველი. ცუდი დრო დაგვიდგა, რეაქციამ მუხრუჭი ძალზე მოგვიპირა, მარა ერთი სასიხარულო მოვლენა მაინც მოჩანს წყვილიადმი: სასიხარულოა ჭეშმარიტათ, რომ ამ დაცემულსა და გათახსირებულ დროში ჟურნალ-გაზეთები საკმაოდ გამოდის ჩვენში და ჩამოქვეითებულ საზოგადოებას ბნელს უნათებს.

2 მკითხველი. ხო, ააშენა ღმერთმა რედაქტორ-გამომცემლები, რომ შრომას არ ზოგვენ, მარა ახლა საკითხი ისაა, აქვს გასავალი მათი შრომას? გულწრფელი და დროს შესაფერია მათ შრომა? მკითხველი საზოგადოება იძენს რამეს ამ ჟურნალ-გაზეთებიდან თუ არა?

1 მკითხველი. რომ არ იძენდეს, არც იყიდის ამ ქესატობისა და საზოგადო უფულობის დროს.

2 მკითხველი. არა, მეგობარო, ასე მოკლეთ არ მოიჭრება ეს კითხვა! რა ვუყოთ მერე, რომ ყიდულობს ხალხი ჟურნალ-გაზეთებს და კიდევ კითხულობს. ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ ამით ის რამე სასარგებლოს იძენდეს და ითვისებდეს. ავიღოთ, მაგალითათ, „ტიფლისკი ლისტოკი“ და „ზაკავკაზი“. აბა, რა უნდა შეიძინოს ამ გაზეთებიდან მკითხველმა, რაც არ იბეჭდება შიგ? მართალია, განცხადებათა შოვნაში და მით მთელი გაზეთის აჭრელებაში ეს ორი „პროგრესიული“ გაზეთი მარჯვეთ არიან, მარა ამით ისინი მხოლოდ თავის ჯიბეს ემსახურებიან, ხოლო საზოგადოება კი ზარალში შეყავთ.

1 მკითხველი. ასე ახირებაც არ ვარგა!.. განცხადების წაკითხვასაც აქვს მნიშვნელობა საზოგადოებისათვის: მაგალითათ, რომელიმე მაღაზია ამა თუ იმ მიზეზის გამო იაფობას აცხადებს და ამით ხელ-მოკლე ხალხს ცოტათი მაინც შეღავათი ეძლევა.

2 მკითხველი. სწორეთ მაკვირვებს, მეგობარო, შენი მსჯელობა!! მხოლოდ გულუბრყვილო ხალხს გონია, რომ ვაჭარი „რასპროდაჟის“ დროს იაფათ უდის საქონელსო, თვარა ნამდვილათ კი მაშინ ზოგიერთ საქონელს კიდევ უმატებენ ფასს. ავიღოთ, მაგალითათ, აქ, თფილისში, „იაროსლავის მაღაზია“, რომელიც განუწყვეტლივ აცხადებს დიდ იაფობას და ახალა ისიც დაუმატებია, რომ ვაჭრობას ვხურავ, ვსპობ და ამის გამო ყველაფერს ნახევრის ფასათ ვყიდო. ეს ერთი ნაცადი ხერხთაგანია, რომ სისხლის მწოვარა ვაჭარმა თვალი აუბნოს საზოგადოებას და სიხარულით გაასაღებოს დამპალი და „დაბრაკული“ საქონელი. როცა ხელს გაიცლის, მაღაზიას გამოიცვლის, ერთი ქუჩიდან მეორეზე გადაიტანს ვაჭრობას და ურცხვათ გამოაცხადებს: აუარებელი ახალი საქონელი მივიღე, იაფათ ვყიდი და არიქა, მოაშურეთ, თვარა გამოიღვეა და მერე ვეღარ იმოგნითო! ვაჭრები აბა რის ვაჭრებია, თუ ამასაც ვერ მოახერხებენ ოსტატურათ? ასეთ შემთხვევაში საზოგადოათ ისეთ საქონელს აკლებენ ფასს, რომლის ჩვეულებრივი ფასი საზოგადოების უმეტესობამ იცის, ხოლო დანარჩენ საქონელს კი, პირიქით, უმატებენ. ჯერ ისა თქვი, თუ

რამდენი ეხარჯებათ მარტო განცხადებებში მერე კიდევ სხვა ხარჯები და ყველა საქონელს ეწერება ზედ. მოკლეთ რომ ვთქვათ, იაფობის დროს საბოლოოთ საზოგადოება რჩება ნაზარალევი და მოტყუილებული, ხოლო ვაჭარი კი მოგებული.

1 მკითხველი. ეს კუთხე ახლოს არის. ასეთი მაგალითი მეც ვიცი: ამ სამი წლის წინეთ, რევოლიუციის საუკეთესო ხანაში, გურიაში მოვიდა ვიღაცა უვიცი მაწანწალა მეგრელი, გვარათ დარასელია და გამოაცხადა ყოველგვარ ავთამყოფობას ვწამლობ და ვარჩენ, მარა დიპლომათი ექიმი არ ვარ, ექიმები მემტერებიან და ხალხი თუ მეგრელობას ვამიწევს ყოველგვარ სნეულებას მოვსპობ გურიაშიო. ხალხმა დაიჯერა და ყველა კუთხიდან მოაწყდა ახალ „დობტურს“. შეიქნა ერთი ჯახი და ვაი უშველებელი მის კარებთან—არა მე შევალ და არა მეო. ბოლოს ის საწყალი ვიღაცა ავაზაკებმა საიქიოს გაისტუმრეს, თვარა შენი მტერია, სულ გაატყავებდა ბნელსა და უვიც ხალხს.

2 მკითხველი. შორს რაღას მიხვალ, მაგისავე მსგავსი არაა აგერ ვიღაცა ახობადის „სპერმატინი“, რომლითაც ის ყოველგვარი სნეულების მორჩენას იქადის ასე ურცხვათ და უტიფრათ!!!

1 მკითხველი. მე ის მაკვირვებს, რომ ჩვენი ხალხი ვერ განათლდა ამდენ ხანს და გონს ვერ მოვიდა.

2 მკითხველი. მარტო ჩვენი ხალხი როდია ასე, ყველგან ასეა ცოტაოდენი განსხვავებით.

1 მკითხველი. ამნაირათ გამოდის, რომ გაზეთები არა თუ სარგებლობას, ზარალსაც კი აძლევენ საზოგადოებას?

2 მკითხველი. დიახ, ის გაზეთები, რომლებიც მხოლოდ და მარტო თავის ჯიბეს ემსახურებიან, მარტო განცხადებით აჭრელებენ თავის ფურცლებს და ხალხს ხელმძღვანელობას არ უწევენ.

1 მკითხველი. ყველა გაზეთი ხომ ასეთი არაა?

2 მკითხველი. არა, რასაკვირველია. არის ისეთი გაზეთებიც, რომელთა მიზანი მხოლოდ ხალხის გათვითცნობიერება, განათ-

შეყვარებული

დანიშნული

ლება და ხელმძღვანელობაა, მარა ასეთ გაზე-
თებს დღეს მკითხველი ნაკლებათ ყავს. დღეს
მკითხველი საზოგადოების გემოვნება გარყვნი-
ლი და ჩამოქვეითებულია. რეაქციამ ხალხი
გაათახსირა, გარყვნა, დააბნელა!.. აღარ არის
ის სულის სიმაღლე, ის წინისაკენ მისწრაფე-
ბა, რაც განმათავისუფლებელი მოძრაობის
დროს იყო. რეაქცია როგორც ხალხის გე-
მოვნებას აქვეითებს და რყვინას, ისე აქვეითებს
და რყვნის პრესის ერთ ნაწილსაც. პრესის
ერთი ნაწილი ხალხის მაჩანჩალათ არის დღეს
გადაქცეული და სწორეთ იმას აწოდებს, რა-
საც ხალხში გასავალი აქვს. ხალხი ახლა კით-
ხულობს სიზმრის ახსნას, ქუჩურ ლექსებს,
უბრალო მასხარობას და გაურბის სერიოზულ-
სა და პოპულიარულ ნაწერებს. დღეს ასეთი
გამოცემათა რიცხვი, სამწუხაროთ, ბლომათაა
და მათი შემწეობით ხალხიც თანდათან ეშვე-
ბა ძირს...

1 მკითხველი. ამბობენ, იუმორისტულ,
კარიკატურებიან ჟურნალებს ძალიან კითხუ-
ლობს დაბალი ხალხიო და ეს არაა, ჩემი
ფიქრით, ურიგო საქმე.

2 მკითხველი. დიას, კითხულობს,
მარა აქაც კითხვა იბადება: ჩვენებური იუმო-
რი გავს ნამდვილ იუმორსა თუ უბრალო მა-
სხრობა და კერძო პირების კბენა-ღრენაა,
ხშირათ უსაფუძვლო და პირად ანგარიშებზე
დამყარებული? ხალხს, უვიც ხალხს, აბა, იუ-
მორის რა გავგება? მისი იუმორი მასხრობაა,

ლანძღვა-გინებაა და, რა თქმა უნდა, იმ გაზე-
თებს კიდევს ხელს, სადაც ასეთი მასალა
ბლომათ მოიპოება.

1 მკითხველი. შენ, ჩემო ძმაო,
ყველაფერს აკრიტიკებ, ახირებულათ არაფერი
მოგეწონება, მარა ყველა ასე კი არაა. ხალხს
ის მოწონს, რაც ამ მწუხარების დროს გაა-
ცინებს და ცოტას გულზე მოუშვებს, აბა ახ-
ლა ფილოსოფიას ხომ ვერ ისწავლის, შე
დალოცვილო!!

2 მკითხველი. არა, ფილოსოფიას ვერ
ისწავლის, მარა შეუძლია ის ფული, რა-
საც ახლა ხარჯავს და ის დრო, რასაც ახლა
კარგავს უფრო ნაყოფიერათ მოიხმაროს და
გამოიყენოს, მარა ამის შესახებ შემდეგ ვისა-
უბროთ.

უკულმართი.

**

გაშლილ მიდამოს დიდ ხნათ ვშორდებო,
შავი სუდარა მიმიძღვის წინა;
შენს ბნელს სამყაროს ვუახლოვდები,
შენს სასახლეში მომცეს მე ბინა.

გამხიარულდი, ტანჯვის სმეფოფე,
საყდარუნე რკინის ბორკილი;

ცოლიანი

გათიშული

თქვენც გაიხარეთ, შავი კედლებო,
ზოდის, ჭა, სტანჯეთ სიმაღლის შვიდი.

სივებს ნუ მათრქვევ, მზეო ცხოველო,
სინათლეო, ნუღა შეაღწევი,
კონხას დამესხენ, დედა მშობელო,
და ტანჯვას უფრო გავუძლავდები.

ვიცი, ტკბილია, შეების მძრევი,
სიცოცხლე, უფთხა გაშლილ ჯრეში,
მაგრამ ჩემ წილ ხვედრს ან გააქცევი,
ტანჯვისთვის მივალ ტანჯვის მხარეში;

ტანჯვა ხვედრია ყველა მებრძოლის,
— წესი მშფოთავი ჩვენი ცხოვრების,
თავისუფლება შეიღია ბრძოლის,
და გამარჯვება—სიკვდილ-წამების;

კარი გაშიდე, მას, ჯოჯოხეთო,
გადეშო ბარემ ტანჯვის მძრევი,
ან შიგ ჩავიხრჩხ, მზეს ვერ ავხედო,
ან კვლავ დავბრუნდე ჩემს ტკბილ ჯრეში...

აბობქრდი და მძლავრი ტყდები
ბინძურ სანაღრეს შეტეორენე შედვრათ...
ძაღს ბასტიდიის შავი კედლებო!—
შესძახე და კვლავ დაეცი მესათ...

და შეანგრეო... და გამარჯვებულთ
სიმღერა ვუძღვნათ იმ ნეტარ დროს,
და ხანგრძობზე სისიხარულთ
თავისუფლების აღმართთ დროსა.

ბ. გელა.

კობა და გუგულო.*)

II

წელიწად ნახევარზე მეტი იყო, რაც
კობა ლამების უმეტეს ნაწილს გუგულოს
სკოლაში ათევდა. დღე ის არავის დაუნახავს
გუგულოსთან. როგორც კი გათენება მოაწვე-
და, კობა მაშინვე წამოდგებოდა და ახლო
მდებარე დაბას მიაშურებდა, დალამებისას
კვლავ გამოსწევდა გუგულოსკენ და თან
ცთილობდა არავის შეემჩნია. მას თავისი პი-
რით ჯერ არავისთვის ეთქვა, თუ სად ათევდა
ლამეს, თუმცა ამხანაგები ბოლო დროს თა-
ვისთავათ მიუხედენ. ამხნევედენ, რომ კობას
თავისი ბინა საიდუმლოთ უნდოდა შეენახა.
როდესაც ამხანაგები ლამის გასათევ ბინაზე
ჩამოაგდებდენ ლაპარაკს, ის ან ყურს ააშო-
რებდა და ან ორიოდ სიტყვით ეცთებოდა
მუსაიფის დაბოლოებას. ამხანაგებმა კარგათ
იცოდნენ, რომ კობა გულახდილი ადამიანი
იყო, რომ მათ არათერს უმაღავდა და ამ შემ-
თხვევაში ხანდახან კიდევ ეჩოთირებოდათ კო-
ბას საქციელი, მარა „ვიცი, რათ არ გვიმ-
ხელს კობა მისი ბინის ამბავსო“ ლიმილით იტ-
ყოდენ და ამხანაგის საიდუმლოებასაც არ
ახებდენ ხელს;—ერთხელაც არ უგრძობინე-
ბიათ კობასთვის, რომ მათ იციან მისი საი-
დუმლო.

*) რხლე ეკალი № 4.

-- სად წვები შენ ამელამ? კითხავდენ ერთმანეთს ამხანაგები.

— ღმერთმაც არ იცის! სადაც მომიხდება, ვინაც მიმიღებს. წუხელის ორჯელ გამოვიცვალე ბინა. გულით არავენ გვხვდება, ძმაო! რაკი კარს მიადგები, ვარს ვერ გეტყვიან, თვარა შენი მტერია, მათ ჩვენი მიღების არ ცხელა! წუხელის უბრალო ხმაურობისათვის ამაგდეს კაცი და ყინვაში სამი ვერსი გზა გამარბენიეს, — ტანისამოს გზაზე ვიცვამდი, — მწარეთ დაუმატებდა მეორე და ღიმილიც ტუჩებზე დააკვდებოდა ყველას.

— ერთი მხრით მართალნი არიან, ამხანაგო, ის კაცები: თუ გაიგეს რომ იქ გვეძინა, ან ხშირათ დავდივართ, მაშინვე სახლ-კარს გაღებუგვენ და თვითონაც ვიატაკაში ამოარგვენიებენ თავს.

— ხანდახან ჩვენც სულელურათ ვიქცევით: ხან ოთხი-ხუთი ვართ ერთათ და ჩვენს ყვირილს საზღვარი არა აქვს, ხან კიდევ დღით ჩავდივართ და დღისითვე გადმოვდივართ და ამას, რასაკვირველია, ყველა ამჩნევს. ასეთი გაუფრთხილებლობის ბრალი იყო, რომ წიბაძეს და ხაზაძეს სახლები დაუწვეს და თვითონაც ციხეში სხედან.

ხშირი იყო ასეთი საუბარი ამხანაგთა შორის. უმთავრესი საზრუნავი მათთვის ღამის გასათევი ბინა იყო. მართალია, ერთ დროს ისინი ყველასთვის სანატრელი და სასიამოვნო სტუმრები იყვნენ, ყველას უნდოდა თავის სახლში ენახა „უფროსი ამხანაგი“, მარა დღეს გარემოება იცვალა და, მაშინ თუ ოქროს სტუმრები იყვნენ, დღეს ვერცხლის და სპილენძისაც კი შეიქნენ ღამის გასათევი თუ მზათ ქონდათ, — ისინი თავს ასე თუ ისე არხეინათ გრძობდენ, რადგან დღისით თავის დაფარვა შედარებით ადვილათ შეეძლოთ. ჯაშუშებს და პოლიციელებს, რასაკვირველია, მაშინაც ვერიდებოდენ, მარა რა კი ხალხის უმეტესობა მათი მფარველი იყო და ასე თუ ისე თანაუგრძობდა, ცხოვრება შედარებით ეადვილებოდათ: თავისუფლათ შედიოდენ დაბაში, სადილობდენ, დროს ატარებდენ და თუ საჭიროება მოითხოვდა, სოფლებიდან ჩამოსულ გლეხებს თავიანთი საქმეების მოსაწესრიგებლათ, ან რომელიმე კითხვის გასარკვევათ მი-

ყვებოდენ; დრო გამოშვებით წრეებში მეცადინობდენ, პროპაგანდას ეწეოდენ და სხვა. იყო დრო, როდესაც დროს გასატარებლათ და მოსასვენებლათ არც ერთ მათგანს არ სცალოდა, ყოველ წამს საქმეზე იყვნენ, მარა ახლა სხვაფერ შეტრიალდა ბედი და მათაც ძალიან ხშირათ უსაქმობა უკლავთ გულს. ყველა სიამოვნებით და აღფრთოვანებით იგონებს იმ სანეტარო დღეებს, ყველას აუწერელ სიამოვნებას გვრის იმ ბედნიერ დღეებზე მუსაიფი, მარა აწმყოთი მოწამლული უცებ ანებებენ ტკბილ მოგონებებს თავს და არსებულ პირობების ანგარიშის გაწვევას ანდომებენ დროს. საზოგადოებრივ ცხოვრებაში არის დრო, როდესაც ნექტარიც კი სამსალა და შხამია. — იყო დიდებული დრო და გაქრა!.. მაშინ ჩვენც დიდებულნი ვიყავით, ახლა კი ბუზები ვართ, მაშინ მძლეოთა-მძლე ვიყავით, ახლა კი ჩვენზე სუსტი მგონი არავინაა, — იტყოდა ვინმე ამხანაგთაგანი ნაღვლიანათ.

— დარდი ნუ გაქვთ, კვლავ დადგება ის ნეტარი დრო, კვლავ აღიმართება დროებით დაშვებული დროშა, — დინჯათ უპასუხებდა მეორე.

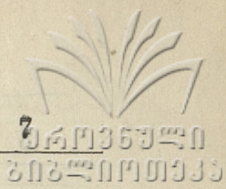
— ენახოთ... ენახოთ...

ვინ იყვნენ ესენი და ან რას აკეთებდენ? გავიცნოთ.

III

დიდი ხანი არაა მას აქეთ, რაც ჩვენი ქვეყანა ბნელეთით იყო მოცული; იყო და დღესაც არის. მაშინ ერთი ვარსკვლავიც არ უნათებდა მშრომელ და მუდამ ჭირის ოფლში მყოფ ხალხს. მშრომელი უმეტესობა თავჩაქინდრული იდგა, მის არსებობაში ერთი სანეტარო წუთიც არ იყო. ის შრომობდა, დღესა და ღამეს ასწორებდა, ცხოვრებას ებრძოდა, კუჭს ემონებოდა და თავისი თავის მეტი არვინ ახსოვდა, იყო ჩამჯდარი თავის ნაჭუჭში და სხვისკენ გადახედვაც არ უნდოდა, არც სხვა იხედებოდა მისკენ, არც სხვა იტკივებდა თავს მისთვის. ყველგან სიჩუმე იყო გამეფებული, ტკბილათ ეძინათ ჩვენს მამებსა და თვითონ ჩვენცა. საზოგადოებას არაფერი უფრთხობდა ძილს: არც მატარებლების წივილ-კივილი, არც ქარხანა-ზავოდების გუგუნე. უფროს-უმცროსობა სწამდათ, ღმერთს გულ-

მოდგინეთ ლოცულობდენ და ბედის კმაყოფილი იყვენ.

სწორეთ ამ საზოგადო ძილის დროს დაიბადენ კობა და მისი ამხანაგები. კობას მამა სოფელში მაინცა და მაინც ღარიბათ არ ითვლებოდა, მარა არც მდიდრების გუნდს მიეწერებოდა. ის ხანდახან „თავი კაცთაც“ კი გრძობდა თავს სოფელში და ცთილობდა მაინცა და მაინც სხვებს არ გვანებოდა. ამ მოსაზრებით მან კობას ჯერ დიაკონთან ასწავლა წერა-კითხვა და მერე, როგორც სოფლის „გახედულმა კაცმა“, ქალაქშიაც კი გაბედა შეილის წაყვანა და საქალაქო სასწავლებელში მიიბარა. სოფელში კობას დიდ ნიჭიერ ყმაწვილათ აღიარებდენ და ყველა მას შენატროდა. კობა მართლაც გონება-ფიზიკური ადამიანი იყო და კარგადაც სწავლობდა. ის, ამხანაგებთან შედარებით, სკოლაში განვითარებულათ ითვლებოდა, რადგან გაკვეთილებს გარდა, სხვა წიგნებსაც კითხულობდა. საქალაქო სასწავლებლის გათავების შემდეგ კიდევ მოემზადა და მასწავლებლობის ეგზემენი დაიჭირა, როგორც კობას, ისე მის მშობლებს გულში ჩიტი უფრინავდათ, რომ მათი შვილი „უჩიტელი“ შეიქნა. უკანასკნელნი კიდევ ამბობდენ სოფელში თავისი შვილით, კობას კი ამბობის არაფერი ემჩნევოდა: ის უბრალო და ზრდილობიანი ახალგაზდა იყო. ყველას მოწონდა მისი ხასიათი და ყოფა-ქცევა.

კობას ერთ მიყრუებულ სოფელში მიცეს მასწავლებლობა. ის მაშინვე წავიდა იქ და გულმოდგინეთ შეუდგა თავის საქმეს. როგორც ვთქვით, ის ერთობ ცოდნის მოყვარე და გონება მახვილი ყმაწვილი იყო. მორჩებოდა თუ არა სკოლაში მეცადინეობას, მაშინვე წიგნების კითხვას შეუდგებოდა; მთელი ქართული ლიტერატურა წაიკითხა და მერმე რუსულსაც დაეწაფა; ქართული გაზეთის ხომ ერთი სტრიქონიც არ დარჩებოდა წაუკითხავი, უკანასკნელ გროშს გაზეთს და წიგნებს ანდომებდა. ის თანდათან იზრდებოდა ზეჯაკადებოდა, როგორც ფიზიკურათ, ისე გონებრივათ. თანდათან იგნებდა ცხოვრების ავ-კარგს და ასე თუ ისე შეგნებულათ უყურებდა მას. ამ დროს ის უფრო მოძრავ ადგილზე გადმოიყვანეს მასწავლებლათ. აქ მას ძალიან ადვილათ შე-

ეძლო თავის ცოდნისმოყვარეობის დაკმაყოფილება, რადგან ყველაფერი ხელს უწყობდა. კობასთან ერთათ სხვა მასწავლებლებიც იყვენ, ასე რომ, ის გვარიან მოზდილ და განვითარებულ წრეში ჩავარდა. იქ, კობას წინადადებით და მეთაურობით ლიტერატურული წრე დაარსეს, სადაც კითხულობდენ და არჩევდენ, როგორც სამეცნიერო, ისე ბელეტრისტულ ნაწარმოებთ. ამ დროს „განმათავისუფლებელმა მოძრაობამაც“ იჩინა თავი და კობაც მთელი თავისი გატაცებით და ძალღონით შეუდგა ხალხის გათვითცნობიერების დიად საქმეს. ამ მუშაობამ ისე გაიტაცა ის, რომ ნახევარჯერ სკოლაშიც არ იყო. მთავრობამ, რასაკვირველია, მაშინვე დაიწყო კვლევა-ძიება, თუ ვინ იყო ხალხის „ამბუნტებელი“. რასაკვირველია, არც კობა დარჩა შეუმჩნეველათ. ენატანიებმა მაშინვე მიიხარეს, სადაც ჯერ იყო, რის მეოხებით ერთ შენეიერ დღეს ჩვენი კობაც დაითხოვეს მასწავლებლობიდან. კობასთვის მაინცადამაინც დიდ უბედურებას არ შეადგენდა ეს ამბავი, ვინაიდან ის სულ სხვა საქმიო იყო გატაცებული და გული მთელი თავის არსებით მას ემსახურებოდა. ამ გარემოებამ ის კიდევ უფრო დაუახლოვა მის სათაყვანო საქმეს. იმ დღიდან ის ენერგიით შეუდგა ხალხში სინათლის ფენას.

კობას მშობლებისთვის კი ეს ამბავი თავზარდამცემი იყო. მათ ტირილ-ჩივილს და ბედის წყევლას დასასრული არ ქონდა. ის რომ სასიკეთო არ იყო, თავიდან ეტყობოდა: მუდამ წიგნებს უჯდა და მაგან დაღუბა მისი კაცობა... აგერ ხუთი წელიწადია მასწავლებლათ არის და აბა ერთი კაპეიკის საღირალი რამე თუ შემოუტანია ოჯახში!.. თავისი ქალღლების მეტი არაფერი სწამდა და კიდევაც დეიდუბა თავი, — ჩიოდა მამა მისი — რათ გადაიმტერა უფროსები, რა გასაჭირი ადგა იმისანა? საქმელი თუ არ ქონდა, აქ მოსულიყო და მე ვაჭმევდი...

— ერთი მაინც მანახვა ჩემი კობა, ტირილით ამბობდა დედა.
— ვინ გაჩვენებს აწი შენ იმას? უნდა იმალოს, თვარა მაშინვე დეიქერენ...
— მაშინ დაეცეს დედამის მეხი, მაშინ...
— კობა გაცოცრალისტებულა, თურმე ქადაგობსო, — ჩუმათ ამბობდენ სოფელში და

თან მამა მისის უბედურება გულში უხარო-
დათ.

IV

მრავალ საუკუნოებით ტანჯული და და-
მონებული ხალხის გულს მალამოსავით ხვდე-
ბოდა ახალი აზრები. რაღაც გამოურკვეველი
იმედი და სიხარული ჩაისახა ყველას გულში.
მშვიდრებით დაეწაფენ თავისუფალ სიტყვას
და დღიურ ვარამით გულმკვდართ და სასოება
მიხდით უკეთესი, გაბწყინებული მომავალი
წარმოუდგათ. ყველას უკვირდა თუ დღემდის
რათ ვერ შეეგნოთ თავისი მდგომარეობა, რათ
ვერ გაეთვალისწინებიათ ყველაფერი ის, რაც
ყოველ წუთს მათი ცხვირის წინ იყო და არ-
სებობას უშნამავდათ. თითოეული წუთი, თი-
თოეული წამი მათ შეგნებას საშინელათ ზრდი-
და და წინ ეწეოდა. რაც დრო გადიოდა, მშრო-
მელი უმეტესობა თანდათან შორდებოდა თა-
ვისი სიცოცხლის ბნელეთით მოცულ ხანას
და ახალ, დღემდის უცნობ ბედნიერ ცხოვ-
რებას უდგებოდა. საერთო სიხარული გამეფ-
და, ბედნიერება ყველას კარზე გაშინდა,
თავის საკუთარი „მე“ უკან ჩამოდგა, ყველ-
გან გამეფდა „ჩვენ“. განცალკევებულ ცხოვ-
რებას ბოლო ეღებოდა, ყველამ ერთმანეთზე
დაიწყა ფიქრი, ყველა ერთათ შეუდგა საერ-
თო ბედნიერების დამყარებას, ყველას ერთი
აზრი ასულდგმულეებდა, ყველას ერთი მისწრა-
ფება აღფრთოვანებდა. დადგა უტკბილესი
წამი ხალხის ცხოვრებაში, უბედნიერესი წუ-
თები დღედან არსებობდა. ბოლო მოელო
შურს, მტრობას, შენჩემობას... საერთო მეჯ-
ლისმა დაათრო არე-მარე, იმედის ზღვა აბო-
ბოქრდა... გაწყდა ყოველივე კავშირი ბნე-
ლეთთან, მონობასთან... აღამიანებმა დაანე-
ბეს პირუტყველ ცხოვრებას თავი, მოითხო-
ვეს ვარყაფილი უფლებები, მოინდომეს თა-
ვისი თავის და თავისი ნაშრომის პატრონობა.
ეღვის სისწრაფით შეუდგენ თავის დამამცი-
რებელთა და დამმონავებელთა თავიდან მო-
შორებას... წარსული ჯოჯოხეთათ აღიარეს,
მომავალი სამოთხეთ დაისახეს... ბოროტება
ისპობა, სამართლიანობა შეფლება, მონობა
ქრება. თავისუფლების ჰიმნით გაიქდნათა ყვე-
ლაფერი... ერთი კუთხე მეორეს ბ.ნს აძლევს,
ყველაფერი ბო.ბ. აქრობს... ძველი კერპები

იმხვრევა, ახალი ცხოვრება ახალ გმირებს
შობს.

კობაც ამ გმირთა რიცხვში იყო. ის ერ-
თი უსაყვარლესი და ყველასათვის სასურვე-
ლი ამხანაგი იყო. მის სიტყვას და აზრებს
ყველა მშვიდრებით ყლაპავდა, მწყურვალესა-
ვით ეწაფებოდა. მანაც მთელი თავისი არსება
ხალხს შესწირა. მაზედ ფიქრობდა მუდამ,
ოცნებობდა, ყველაფერი კერძო, პირადი ვარ-
ყო, თავისი თავი მაშვრალთა სამსხვერპლოს
შესწირა. კობას სიხარულს საზღვარი არ ქონ-
და, როცა ხედავდა, რომ საუკუნოებით და-
მონებული ხალხი ამოძრავდა, თავისი მდგო-
მარეობა შეიგნო და ადამიანურ ცხოვრების-
კენ გაექანა. მას ხანდახან არც კი ჯეროდა
ეს. თუმცა რამდენიმე წლის უკან, ოცნებაში
თუ წარმოიდგენდა კობა მშრომელთა ასეთ
ამოძრავებას, მარა დღეს ყველაფერი მის
თვალწინ ხდებოდა. ერთდროინდელი ოცნება
სინამდვილეთ ექცა კობას.

— განა უკეთეს ბედნიერებას განიცდის
ადამიანი? ბედნიერი ვარ ქვეყნის ბედნიერე-
ბით, ვხარობ ქვეყნის სიხარულით, — შირათ
იტყოდა კობა და დაულალავათ განაგრძობდა
მუშაობას. დღე და ღამე მისთვის ერთი იყო.
ხანდახან სმა-ჭამაც კი ავიწყდებოდა; შრომით
გატაცებულს საერთო საქმის მეტი არაფერი
ახსოვდა.

მისი მშობლებიც დიდ ბედნიერებათ გრძნო-
ბდენ თავს, როცა მათი კობა სრულებით
ისეთი ბედის არ შეიქნა, როგორსაც ისინი
მოელოდნ მასწავლებლობიდან დათხოვის შემ-
დეგ. ისინი კიდევ ამყობდენ თავისი შვი-
ლით.

ღიახ, საერთო მეჯლისის და აღფრთოვა-
ნება სუფევდა, ბედნიერებით თავდავიწყებული
იყო მრავალ საუკუნოებით შეჯატებული მშრო-
მელი მაჯა... ბნელეთი ქრებოდა, ქვეყნის
მხსნელი ვარსკვლავი ცის კამარაში კაშკაშებ-
და და აღამიანებს თავისკენ იზიდავდა...

მაგრამ უცებ ფარდა დაეშვა და ყველა-
ფერს ბოლო მოელო! შავი ჭეწარი ჩამოეფა-
რა ქვეყანას და კვლავ გამეფდა ბნელეთი,
შავი ბნელეთი!.. კვლავ კბილთა ღრქენამ და
ტანჯვა-ვაება მოიცო ქვეყანა, კვლავ ბორო-
ტება გამეფდა, კეთილი ჩაიფლო, მონობა

აღდგა, თავისუფლება დასამარდა, ბედნიერი წუთები გაქრა... სისხლით მოიღრწო არე-მარე, ძვლებით მოიფინა მინდორ-ველები, ყვაყვარნები კვლავ აჩხავდენ და ამოძრავდენ... კვლავ ასისინდენ შხამიანი გველები... საერთო აღფრთოვანება სასოწარკვეთილებათ შეიძვალა... კვლავ კენესა, ტირილი, ოხვრა, გოდება!.. კვლავ მონობა, დამცირება, დამდაბლება! გაქრა ბედნიერება, წარვიდენ დღენი ნეტარნი!..

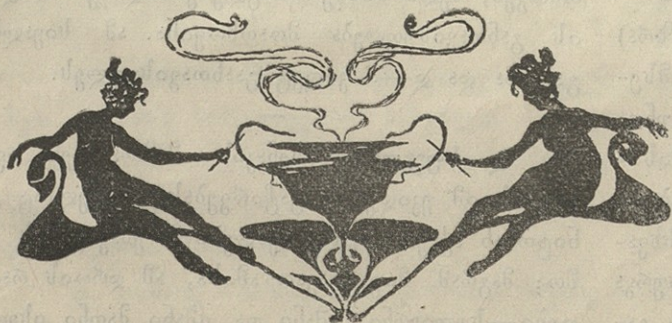
და კობაც ამხანაგებითურთ საშინელ მდგომარეობაში ჩაკარდა: მას არ შეეძლო ბნელეთს შერიგებოდა, მას მონებოდა. მან დიდი ხანია, რაც ვარყო ძველი საზიზღარი ცხოვრება და კვლავ მასთან შერიგება მას არ შეეძლო. კობა ძველი ცხოვრების მოსისხლე მტერი იყო. ის კლიდესავით იდგა ამხანაგებითურთ და გაასკეცებული რწმენით იცავდა ბედნიერ წუთებს, მარა ჯერ კიდევ საკმაოთ შეუგუნებელი ხალხი უკვე წამოჩოქებულიყო ბრძოლის ველზე და ხელში ბაირად-ხატებით პატიებას ითხოვდა.

და ეს შხამავდა კობას არსებას...

იქ, სადაც რამოდენიმე დღის უკან თავისუფლების ხმა ქუხდა, ბოროტება იმუსრებოდა, ჯოჯოხეთური ცხოვრება სამარდებოდა და ახალი ცხოვრების საძირკველი ისკვნებოდა, აი იქ. დღეს პატიებას და შებრალებას თხოულობდენ, მუხლმოდრეკილი შეწყალებას ელოდენ!.. და იმ ხელებს, რომელთაც გუშინ თავისუფლების დროშა ეპყრათ, დღეს სამფეროვანი და საეკლესიო ბაირაღები ეჭირათ...

(შემდეგი იქნება.)

ვ. მალაქიაშვილი.

კითხვა-პასუხი.

— ეს რა ჯურის მგოსანია „ნიშადურის“ „თამა პუსა“?
 — ისე უჭრის მას კაღაში, ვით ბრძას თვალი, ეური ურუსა!..
 — მეტე ასეთ მადექსესა ნუ თუ არ დებს წუნს გუნია?
 — რაქებს ამბობ? შენ არ იცი, რამ ორივე კლავუნია?

???

ახალ-მოდის კოეტი.

პოეტობა რომ დავაწუე, —
 შინს მომადგა „ია“, „უა“
 და თავს ვკითხე: „დექსის წერა
 ნეტა თუა რამე ჭკუა?“

ჩანს, არა ვარ მე პოეტი,
 რადგან მოვლათ რიფმა მოდის!..
 მარა არა, თავს ვიმეცირებ, —
 პოეტი ვარ ახალ-მოდის.

კრიმანჭულაძე.

ნ ა ნ ი ნ ა

(მიბაძვა)

ეს, მეც გატევი, ჩემო შეილა,
 ერთხელ ნანინასო,
 შავ სურათებით მოქარგულს,
 ცრემლით განაბანსო!..
 ეური მიგდე, გენაცვალე,
 და მომისმინეო,
 დაისსომე, რაც რომ ვითხრა,
 შენი ჭირიმეო!
 ჩვენი მხარე ბუნებისგან
 უხვათ შემეუდიო,
 მთა-გორებით მოქარგული,
 ამწვანებუდიო,
 ვერავ მტრებმა, საზიზღრებმა,
 განადგურესო,

ცეცხლს და მახვილს მისცეს ზიკში
 დასწვეს, დაბუგეს...
 დიდი, მცირე, კაცი, ქალი
 სტანჯეს, აწამეს.
 ტყე, მინდორი, მთა და ბარი
 სისხლით შეღებეს!..
 მამა შენიც, შვილც, იმ დროს
 გატაცდითბირეს,
 დას ნამუსი აგახადეს,
 ძმა კი მტოკელეს!..
 ცხლათ დარბი, ქვრივ-ცხერი
 დედის ამარა:
 ხან გშია და ხან გწუროა
 არ გაქვს არარა...
 მაგრამ ცანჯვას ქუჩა არის,
 გაგაფოლადებს
 და ბძოლის ცეცხლს, დაუშრეტელს,
 გულში აგინებს.
 მაშ, იზარდე, გენაცვალე,
 მწარე ტანჯვაშიც,
 ვიდრე დონე მოგვიდეს,
 შვილც, მაჯაშია!
 მამინ კი მტოკს წინ გადუდექ,
 სისხლი აიდეო,
 თავისუფლების კარები
 ძლით გაიდეო!
 მარა ახლა დაიძინე,
 თუ მოგეწინაო
 და მეც შეგწუგებ ჩემ ნანინას,
 იავ ნანინა!

ვ. ჩახრუხაძე.

პროვინცია

სოფ. დიდი ჯიხიში, (ქუთაისის მაზრა)
 15 მარტს აქ შესდგა ადგილობრივ შემხანველ-გამსე-
 სხებელი კასის წევრთა კრება, რომელზედაც უნდა
 აერჩათ რამდენიმე ზიკი საკრედიტო კომისი-
 აში და გამგეობის წევრნი და დამტკიცებით
 წასული წლის ანგარიში. კრებას დაესწრა, სხვა-
 თა შორის, მისაკო ნ-ძეც, რომელმაც მოისურვა
 ურთ-უმრავლესობით და ქრთამ-ნათღიმამობით გა-
 მგეობის წევრათ თავისი არჩევა. ამ კარემობამ

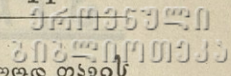
გამოწვია პრეტესტი და კენჭის ყრის — დროს,
 როგორც შარშან, ისე წელსაც გაშავდა.

26 აპრილს დიდ—ჯიხიში წევრთა ცნობილი
 ი—ე ნ—ძე თავის ბაში ბუხუკებით და თავს და-
 ეცა ერთ გაუჩინებულ ემსწვილს, რომელიც იმ
 დღეს ჩამოსულიყო სოფელში, მაგრამ უჩინადმა
 თავს უშველს და გაბრახებულმა ი—ემ, გზაში
 მიმავალ ორ გლეხს სასტიკათ სცემს, რადგანაც
 ამათ ვერ დაენახათ, თუ საით წავიდა უჩინადი.
 რადგანაც ერთერთ გალახულთაგანის დედას დაუნახავს
 რომ მის შვილს უმოწყალოთ სცემენ, მიშველებია,
 მაგრამ მასაც უარესი დღე დასდგომია: ერთ ბაში-
 ბუხუკთაგანს უძვრია ბებუთი და საბძალა ადამი-
 ანი ბებუთით შვალაში დაუტრია, რის შემდეგაც
 ანხეინათ გასდგომიან გზას დღევანდელი სოფ-
 ლის ქირისუფლები!..

სოფ. მეტეხი (გორის მაზრა). აქ შედგა
 კერძო წოდებული „მოქაიფეთა ჯგუფი“, რომე-
 ლიც სათავეში უდგას ეფუელგვარ საზიზღრობას
 და მშვიდობიან მცხოვრებთ მოსვენებას არაძღვეს.
 ამ ჯგუფის მეთაურები: ტ—ო მ—შვილი, ვ—ო
 დ—ი, ს—ო თ—ელი, ვ—ო შ—შვილი, მ—ა
 მ—შვილი, ბ—ო შვილი და, შ—ო ტ—იშვილი
 დამ-დაძეობით და დღითაც კი უფარდობის გლე-
 ხებს ოჯახებში—იტაცებენ დვინოს, აშკარა კარ-
 უნილებას ჩადიან და სხვა. აპრილის პირველ რიცხვე-
 ბში ამ ვაჟებატრებმა ბებუთით დასტრეს ორი აზნაური
 გ—ო მ—შვილ იდა ბი—ნა მწეერაძე, ხოლო ექვს
 კაცს შეუბრალებლათ სცემენ სოფლის სამმართვე-
 ლში. სამი ამთავანი დააპატომრეს, მაგრამ ორი
 მალე განთავისუფლეს, ხოლო ერთი, ვ—ო
 დ—ი კი დღესაც დაპატომრებულია. თვით ჯგუფის
 მეთაურობს ცნობილი ფედერალისტი ს. თ—ი,
 რომელმაც შეადგინა ვალბო განახენი იმ მიზ-
 ნით, რომ ვითომ მთავრობას ზურით დახმარებას
 თხოვენ, ხელი მოაწვრიან გლეხებს და ვ—ო დ—
 ის განთავისუფლებს მოათხოვინა. ამ სიუღბემ
 გასტრს და დ—ი კიდევ განთავისუფლეს.

დ. სუჯუნა. (სენაკის მაზრა.) ენა ვერ
 ასწერს იმ უკიდურეს გაჭირვებას, რომელსაც გა-
 ნიტთან აქაური მცხოვრებლები მოუსაფლობ ს გა-
 მც; მაგრამ, მიუხედავად ამისა, ამ დროის რაინ-
 დები—სულიერნი მამანი და ძმანი მათნი ისუდაც
 გაძვალტრავებულ ხალხს უკანასკნელ ლუკმასაც კი

გლექვენ ზირიდან და შემწეობის მაგიერ აწიოკებენ და აბოებენ.

ფუთი სიმილი 90 კან. იეიდება და ის ცკი ძვირი საშოვნელია; ანც თუ წელს უხანს ზირი მისავალს და მერმისაც ის დღე მთელი მცხოვრებლებს, რეგორც ამ უამათ არის.

ერთ დროს აქაც არსებობდა სამკითხველო, მაგრამ ჩაიღულის წყალი დალია და სამაგიეროთ სამიკიტნების რიცხვმა ამიტა, რასაც შედეგათ მოყვა ლოთობა, ჩხუბი, ბანქო-ნარდის თამაში და სხვა ამგვარები. რაც შეეხება ახალგაზდებს—ესენიც არა-შეივბაში და ლოთობაში ატარებენ მთელ დროს და თანდათან უკან-უკან მიდიან.

დ. ხონი (ქუთაისის მახრ). აქაურ ინტელიგენციას ნამეტურ კი ბბ. ზესტალოცებს ბანქო-ნარდის თამაშისა და დროს გატარების მეტი არაფერი აინტერესებთ. მათთვის ანც ჟურნალ-გაზეთები და ანც სხვა რამ არ არსებობს.

აქ შესდგა ჯგუფი, რომელმაც ითავა ზეოლოდულათ წარმოდგენების მართვა. შაბათს, 10 მაისს, წარმოდგენილი იქნება მ. ირეთელის ზიესა „ღამარცხებულნი“.

ამათვე მიმართეს ქუთაისის გენერალ-გუბერნატორის თხოვნით, რომ ნება დაწოთ ხონში სახალხო უნივერსიტეტის დასაარსებლათ.

ს. გურიანთა. (გურია). „დასაწიისის“ მე-19—20 №№-ში მოთავსებულმა პ.-ის წერილებმა გამოათხიზლა აქაური გლექ-კაცობა, და მიწების უიდვას შეუდგენ კომუნალურათ.

გურიანთის და ხვარბეთის საზოგადოებამ იდეასაწავლა პირველი მაისი და რამდენიმე კრება გამართა, სადაც ღანაჩაკი იყო პირველ მაისის მნიშვნელობაზე დღევანდელ მომენტზე და სხვა. წეს-რიგი არ დარღვეულა.

დ. ონი. (რატა) ვერ იქნა და ვერ ვეღირსეთ დ. ონის სამკითხველს სასურველ ნიადაგზე დადგამას, თუმც არაიყოფა ჯერჯერობით შეწყდა, მაგრამ კითხვის დროს ხამაღლა ღანაჩაკი და ხმაურობა მაინც სუფევს.

დ. ონიაც საზოგადოთ მიმშილი მძვინვრებს და ზატრინი კი არსათ ხანს. თუმცა აქაც არსებობენ „ბახრის დემუტატები“, მაგრამ ისინი

ეურსაც არ იბერტყვენ, რადგანაც მხოლოდ თავის მადარბობზე იქნებენ

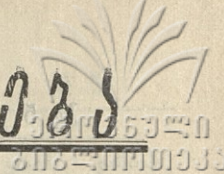
მიუხედავათ იმისა, რომ აქაური მცხოვრებლები მამაზაზეულ დროიდანვე დღესასწაულობდენ პირველ მაისს, წელს ზოლიცამ ნება მრ დაწოთ ედღესასწაულათ და განადგურების შიშით მთელ დღეს სავაჭრო, სამიკიტნობი და სხვა ამგვარები ღია იყო.

სად. მუხიანი. რეაქციის გამარჯვებით აქაურმა სოფლის მხელებმა წამოყვეს თავი და ხალხს ბოლს ადენენ ზურგზე: სოფლის მწერალი, რომელიც წინეთ 150 მანეთს იღებდა წელიწადში, დღეს 300—400 მანეთს თხოულობს. მამასხლისმა ბუჭდის დასამაზე აბახის მაგიერ ორი აბახი დაწესა და სუდიება ხომ უსადლოთ ფებს არსათ ადგამენ.

ამათ არ ჩამოჩენ ბრწეინვალე წოდების რაინდნიც: თ. გლ. იაშვილმა სოფ. გვერთში და საყუდია-ბაშის საბანკო ადგილების მოურავმა დ. მესხმ, ისარგებლეს რა სტრახნიკების დაბინავებით სოფელში, დაღები ერთი ორათ გაადიდეს და ხრიოკ მთა-გორიან ადგილებშიაც კი ბ. მესხი საქონელს იტერს და ზატრინებს თითო მანეთს ახდეუნიებს. ვნც ეწინააღმდეგებათ, მათ ცხეში უკვრენ თავს, რეგორც მაგალ., სოფ. გვერთიდან გადასახლეს კუხიანიძე, ბაშიდან ხაზარაძე, ასათიანი, ნანრიშვილები და სხვანი (ამათგან მხოცეცბული ნანრიშვილი ქუთაისის ცხეში კარდაიცვალა). ამ რაინდებს გვერდში უდგანან მღვდელი რ—ს—ძე, მესხე მ—მე, მიკიტანი ჭ—შვილი და სხვანი, რომელთაც მიზნათ დაუსახვთ „ახალ-ობის“ დაწდვა-გინება და დაწრების მირომეკა.

სოფ. სამიქია (სენაკის მახრ). მიუხედავათ იმისა, რომ მდინარე ცხენის წყალმა თითქმის წაღვეა ისედაც მტირელი სახნავ-სათეისი მიწები და ასე წარმოადგინეთ ეკლესიაც კი და მიცვაღებულნი, აქაური აღმინისტრანია ეურსაც არ იბერტყეს და არ ცთილობს რეგორმე კამაგროს ცხენის წელის ნაბირო. სამაგიეროთ, რეაქციის გამარჯვებით, აქ თავი წამოყვეს მამასხლის-მწერალ-მღვდლებმა და ისედაც კაძვალტყავებულ და დამშუულ გლექკატობას, ღამის არის სუდიც კი გაუიღონ.

საზოგადოებრივი კლასები ჩვენში

II

არც ერთ საზოგადოებრივ კლასის შესახებ არ არსებობს იმდენი ყალბი წარმოდგენა, რამდენიც გლექკაცობის შესახებ. ერთნი მას უკვე მომწიფებულ სოციალისტურ ელემენტათ თვლიან და მისი შემწეობით დაუწყონებლივ სოციალიზმში გადახტომას ფიქრობენ, მეორენი მათ სულ უკან აყენებენ და მათგან, გარდა რეაქციონერობისა, არაფერს გამოელიან. და რაც უფრო გასაკვირველია, ერთნიც და მეორენიც მის ცხოვრებაში თავის აზრის დასამტკიცებელ საბუთს პოულობენ.

მართლაც, რას წარმოადგენს გლექნი?

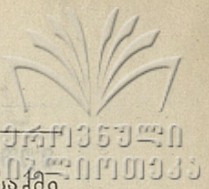
პირველათ ყოველისა უნდა აღვნიშნოთ, რომ გლექკაცობა ერთგვარ ელემენტისაგან არ შედგება. აქ ყოველნაირ ხალხს შეხვედებით უსახლკარო პროლეტარიდან დაწყებული სხვის-დამქირავებელ, შრომით გასუქებულ ბურჟუაზიამდე. და ამათ შორის მრავალი საშვალო საფეხურებია. ასე რომ, ვერ გაარჩევ, სად თავდება ერთი და სად იწყება მეორე. ამას გარდა, გლექნი ანუ როგორც მიღებულია—სოფლის წვრილი მეურნე, სხვა და სხვა ისტორიულ ეპოქაშიაც განსხვავებულია: ფეოდალური წყობილების გლექნი არ გავს კაპიტალისტურ ხანაში მცხოვრებ გლექს. ამიტომ, როცა ჩვენებურ გლექკაცობას განვიხილავთ, აუცილებელია—ის ევროპის, განვითარებულ ქვეყნების გლექკაცობას შევადაროთ და მათში მსგავსება თუ განსხვავება აღვნიშნოთ.

გლექნი პირველ ყოველისა წოდებაა, რომელიც უფლებით დაბლა დგას თავადაზნაურობაზე, უპირატესობით აღქურვილ წოდებაზე. მათი განსხვავება უფლებრივია და ეს უფლება დამყარებულია მამულზე, რომელიც ამ უკანასკნელს ბლომათ მოეპოვება, გლექს კი მუდამ საძებრათ აქვს. მარა ეს წოდებრივი განსხვავება კარგავს თავის ხასიათს მას შემდეგ, რაც ბატონყმობა გაიყარა. წინეთ ბატონი იყო უფლების ბატონი, გლექნი კი მისი ყმა, ე. ი. გინდა მიწის მუშა ყოფილიყო, გინდა თერძი, ჩილინგარი, მჭედელი

და სხვა უფლებო ადამიანი. ის იყო მაშინ წმინდა გლექნი, ბატონყმობის გაყრიდან კი, ეს რამდენიმეთ შეიცვალა, ყმას ზოგიერთი უფლებები მიეცა და აზნაური მაზე დღეს ველარ იბატონებს მხოლოთ იმიტომ, რომ ის აზნაურია. თუმცა მას ბევრი ზედმეტი უფლებები შერჩა, მარა ზოგი მაინც მოაკლდა, წმინდა ბატონყმობა დაირღვა. მართალია, გლექნი უმიწობის გამო ახლაც მემამულეზე დამოკიდებული დარჩა, მარა ყველა არა. ზოგი მათგანი ქალაქში წავიდა და მუშათ დადგა, ზოგმა ვაჭრობას მიყო ხელი და მოქალაქეთ შეიქნა, ზოგი სოფლათ დარჩა და სოფლის პროლეტარიატს და სოფლის ბურჟუაზიას საფუძველი ჩაუყარა. ახლა ისინი მხოლოთ სახელს ატარებენ გლექნისას, თორემ ნამდვილათ კი სულ სხვა ელემენტს წარმოადგენენ. მართალია, მათ დღეს გლექს უწოდებენ, განსაკუთრებით სოფლის პროლეტარებს, მარა ეს დიდი შეცოთაა.

ნამდვილი გლექნი იმას ეთქმის, ვინც სოფლათ თავის ან აღებულ მიწას ამუშავებს საყოფათ და უფლებბრივათ კი დაჩაგრულია ბრწყინვალე წოდებასთან შედარებით. ვისაც მიწა აკლია, არც მისი იჯარით აღება შეუძლია, ნახევარჯერ საქირათ დაღის, ის ნახევრათ პროლეტარია, ხოლო ვისაც მეტი მიწა აქვს თავისი, ან სხვისი აღებული და შიგ დაქირავებულ მუშებს ამუშავებს, ის კაპიტალისტთა კლასს ეკუთვნის, ამნაირათ რომ დღევანდელი გლექნი დავახასიათოთ, საქირა მისი ეკონომიური და უფლებბრივი მდგომარეობის განხილვა. ლარიბი სოფლის აზნაური დღეს გლექსათ არ ითვლება, თუმცა ღარიბია. ევროპაში კი წოდებრივ განსხვავებას თავისი მნიშვნელობა დაკარგული აქვს და გლექნის გამოსაცნობათ მხოლოთ ეკონომიური ნიშანი არსებობს. იქ გლექნი იმას ეწოდება, ვინც მიწას ამუშავებს თავის იარაღებით, ე. ი. წვრილ მეურნეს, რომელი წოდებისაც უნდა იყოს ის, ეს სულ ერთია. ამნაირათ, წოდება ჩვენში აძლევს კაცს უპირატესობას, იქ კი აღარა. იქ ყველაფერი მხოლოთ ქონებაზე, ფულზე და მოკიდებული და არა გვარ-შვილობაზე. და გლექნიც ამ ქონების მიხედვით გა-

ნისაზღვრება, ის, როგორც ზევით ვთქვით, წყრილი მეურნეა.

ეს, ერთი შეხედვით, მცირე განსხვავებაა, მარა ნამდვილათ კი ამაშია დამჩხული დღევანდელი მოძრაობის მთავარი ძარღვი: წოდებათა გაუქმება მისი ერთი მთავარი დევიზია და ეს არა მარტო იმიტომ, რომ გლეხს უფლება მიეცეს, არამედ იმიტომაც, რომ ის ახალ ეკონომიურ პირობებში ჩავარდეს. დღევანდელი ჩვენი გლეხი განსხვავდება ევროპის გლეხისაგან ანა მატყა თავის უფლებრივი მდგომარეობით, ანამედ ეკონომიურათა.

ევროპაში გლეხი ეწოდება იმას, ვისაც საკმაო მიწა მოეპოვება რომ დაიმუშაოს და ამით თავი ირჩინოს. იქ, ვინც სხვის მიწას ამუშავებს, ის იჯარადარია, ანუ როგორც იქ ეძახიან, წვრილი ფერმერია, რომელიც თავის ნაწარმოებს უმეტეს შემთხვევაში გასაყიდათ ამზადებს; ის ამიტომ წვრილი მწარმოებელია, როგორც ჩვენში ხელოსანი. ასევე იქცევა უმეტეს შემთხვევაში წვრილი მესაკუთრეც.

ჩვენში კი გლეხი ეწოდება ასეთი მიწის პატრონსაც და იმათაც, ვინც მიწას ღალით იღებს. ორივე შემთხვევაში ის იმით განსხვავდება ევროპიელ მოძმისაგან, რომ უმთავრესათ თავის საკუთარი ოჯახის გამოსაკვებათ აწარმოებს და არა გასაყიდათ. ერთი სიტყვით, აქ ნატურალური წარმოებაა გამეფებული. ამიტომ იჯარის პირობებიც სხვა და სხვა გვარია. იქ ბატონობს ევრეთ წოდებული კაპიტალისტური იჯარა, აქ კი მოსახმარი იჯარა (продовольственная рента), და ეს მეორე შედეგებით ბევრათ ღიღია პირველზე. ამიტომ ჩვენი გლეხების ექსპლოატაცია პირდაპირ აუტანელია; მათ ლუკმა პურიც კი არ რჩებათ ხშირათ ღალის გადახდის შემდეგ. ევროპაში ამგვარ იჯარას მხოლოთ წარმოებიდან გარიყული მუშა კიდებს ხელს და სხვა არავინ.

ჩვენში კი ეს ჩვეულებრივია. კაპიტალისტური იჯარა მხოლოთ მოგების ნაწილს შეიცავს, ნაწილი მოგება კი იჯარადარს რჩება. მოსახმარი იჯარა ყლაპავს მთელ მოგებას და ხშირათ მეტსაც, ასე რომ იჯარის ამღებს დღიური ხელფასიც კი არ რჩება.

და ეს იმიტომ, რომ ევროპის გლეხი კაპი-

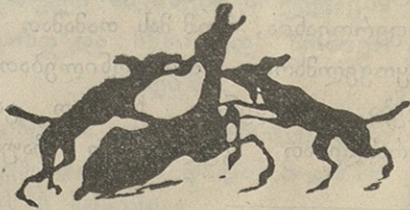
ტალისტურ მეურნეობაში ცხოვრობს, მას საქმე აქვს სოფლის კაპიტალისტთან. ჩვენებურ გლეხს კი—ფეოდალ მემამულესთან, უფლებით აღჭურვილ წოდებასთან. ის დღეს, ასე ვთქვათ, ნახევრათ ისევ ყმაა, ნახევრათ ისევ ძველ ქერქშია, მარა მოთხოვნილება კი ახალი აქვს. ფულის მეურნეობა სოფლათ ფეხს იდგამს, მარა ძველი მებატონენი მას არ ცნობენ და გვარიშვილობით და მამა-პაპისეულ მამულებით ისევ ბატონობას ლამობენ. ეს კი გლეხებისთვის ახლა უფრო შემხუთველია, ვინემ ბატონყმობა იყო თავის დროზე. და აი, აქედან იბადება უკმაყოფილება, მღელვარება, მოძრაობა, რომლის მიზანია ამ ძველი ქერქის ჩამოშორება და ახალ ცხოვრებაში ხელგახსნილი ჩარევა.

და აი, სწორეთ აქ ისვენება დღევანდელი რევოლიუციის კვანძი, რომელიც უეჭველათ უნდა გაიხსნას.

მოხდება ეს სწრაფათ, რევოლიუციონური გზით; თუ თანდათანობით, სისტემატიურათ, რეფორმების საშვალეებით, ეს მრავალ პირობებზეა დამოკიდებული. მისი წინასწარმეტყველება წინდაწინვე შეუძლებელია. ერთი რამე კი აქედანვე აშკარაა—ეს უნდა მოხდეს. და გლეხობა ვერ დამშვიდდება, მათში მოძრაობის სული ვერ ჩაქრება, სანამ ეს განთავისუფლება არ მომხდარა. რაც უფრო ძლიერი იქნება მოძრაობა, მით უფრო მეტათ გლეხთა სასარგებლო სახეს მიიღებს ეს განთავისუფლება „ძველი წესებისაგან“.

უნდა გულახდით აღვიაროთ, რომ ჩვენმა გლეხ-კაცობამ ამ მხრით დიდი ენერგია გამოიჩინა, რაც აიხსნება იმით, რომ ის თავიდანვე მუშათა კლასს, ამ ნამდვილ რევოლიუციურ ელემენტს დაუკავშირდა და მასში საუკეთესო დამხმარე იპოვა.

არ.

მუშათა კლასის თეორიული განათლება.

II

როგორც პირველ წერილში *) ვთქვით, კლასობრივად გათვითცნობიერებული პროლეტარი დღეს მეცნიერებას და ხელოვნების ცოდნას მუშების აუცილებელ საჭიროებათ აღიარებს. ეს გაცნობა აღრმავებს და აფართოებს მის კლასობრივ შემეცნებას, აძლიერებს კლასთა ბრძოლის ენერგიას; ერთი სიტყვით, მუშების თეორიული გაწვრთნა-მომზადება კლასთა ბრძოლის შეგნებულად წარმოებას დიდ დახმარებას უწევს. უცილობელი ქეშმარიტებაა, რომ კლასთა ბრძოლის ინტერესი მოითხოვს მუშა სწავლა-ცოდნას იძენდეს, წიგნებს კითხულობდეს, ლექციებს ისმენდეს, ხელოვნებას ეცნობოდეს და სხვა. მაგრამ თავისუფალი დროს უქონლობის გამო, რომელსაც, რასაკვირველია, კაპიტალისტური წარმოების წესი არ ანებებს, მუშას არ აქვს საშუალება დასახელებული ცოდნის დარგებს რიგინათ გაეცნოს. ამიტომ კლასობრივად გათვითცნობიერებულმა მუშებმა თავისი მეცნიერულ და ხელოვნურ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება მხოლოდ და მხოლოდ პროლეტარულ მსოფლ-მხედველობაში უნდა ეძიონ და მხოლოდ ის გაიხადონ თავისი გონებრივ სალაროთ.

მაგრამ, შეიძლება ზოგიერთა გულუბრყვილო პროლეტარმა იფიქროს: განა მეცნიერული სოციალიზმის სფერაში, მის ფარგლებში იტრიალოს მუშათა აზროვნებამ, იქ ეძიოს თავის მეცნიერული და ხელოვნურ, საზოგადო სულიერ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება? ასე შემოგვეკითხება ის, ვინც მდიდარი და დაუშრეტელი სოციალისტური ლიტერატურის აზრთა საუნჯეს ოდნავათაც არ გაცნობია, ვისაც მეცნიერული სოციალიზმის მხოლოდ სახელი გაუგონია და სხვა არაფერი. მეცნიერული, სოციალიზმის მეცნიერული და პოპულიარული ლიტერატურა ისე უსაზღვროთ მდიდარი და მრავალფეროვანია, რომ მას თამამათ შეუძლია მუშის ყოველმხრივ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება. რამდენათ ხშირათ გადაიკითხავს, რამდენათ გულდასმით ჩაუფიქრდეს

ბა მუშა მის შინაარსს, იმდენათ ახალ-ახალ ცოდნას, ახალ-ახალ აზრებს ამოიკითხავს და შეითვისებს. ამ მხრივ სამაგალითოა ფერდინანდ ლასალის წვრილ-წვრილი ბროშიურები, სავესე ცეცხლ-მფრქვეველი აზრებით, ფრიდრიხ ენგელსის ნაწერები, თავისი უბრალო, მარტივი ენით და ძვირფასი, დაწვრილებითი მასალების სიმდიდრით, კარლ მარქსის დიდებული, საფუძვლიანი, დაუშრეტელ-დაუღვეველი ნაწარმოები, რომელიც მისაწდომია უფრო მომზადებულებისთვის. ამათ გარდა, მეცნიერული სოციალიზმი, მდიდარია წვრილ და ადვილათ გასაგებ ნაწერებით, რომელთა შემწეობით ერთობ ადვილდება პოლიტიკური ეკონომიის და სოციალიზმის შესწავლა. საინტერესო აზრით მდიდარია დიტცგენის ნაწარმოებნი და ზოგიერთი ნაწერები თანამედროვე ამხანაგებისა.

ჩვენ არც ხელოვნების წინააღმდეგი ვართ. ამასაც შეუძლია პროლეტარიატის კლასობრივ ბრძოლის საქმეს დიდი სამსახური გაუწიოს. უპირველესათ ყოველისა მას შეუძლია უზომო შრომისა და ბრძოლისაგან დაღლილ პროლეტარიატს ფიზიკური დასვენება და სულიერი სიმშვიდე მიანიჭოს; შეუძლია ჩანერგოს მასში ძლიერი სურვილი ყოველ-გვარ შევნიერებისადმი დაბალი და დაცემული გრძნობა აღმოფხვრას, გააფაქიზოს. როცა ადამიანი ამალეებული გრძნობით, გულის სიმხიარულით თეატრ-დან თავის ოჯახში ბრუნდება და იქ ის დაბალ, უზომო სულიერ-ნივთიერ სილატაკეს ეხეჩება, რომელიც მან თეატრში რამდენიმე საათით მაინც დაივიწყა, ეს სილატაკე იწვევს მასში მწარე წინააღმდეგობას, უიმედო აწმყოს და იმედით სავესე მომავალს შორის. ეს მწარე წინააღმდეგობა კი კლასთა ბრძოლის გამძლიერებელი და გამანაყოფიერებელი ფაქტორია. დასასრულ ხელოვნებას შეუძლია დროშას ხელი მოჰკიდოს და მშრომელი მასსა ბრძოლისაკენ მედგრათ გაიტაცოს. ეს ითვლებოდა ყველა დროის ხელოვნების პრივილეგიათ, ამაში გამოიხატებოდა მისი მთავარი დანიშნულება და ეს პრინციპი იყო წინ წამძღვარებული ყოველთვის, სადაც კაცობრიობის კითხვა კულტურულ განვითარებას შეეხებოდა.

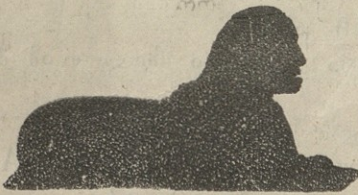

ღიას, დღეს ყველასთვის ცხადი უნდა იყოს, რომ მეცნიერებისა და ხელოვნების შესწავლა, მუშების თეორიული განათლება, ერთ იმ საშუალებათაგანია, რომელიც აძლიერებს პროლეტარიატის ბრძოლის წარმოებას და აფართოებს კლასობრივ შემეცნებას. მაგრამ როგორ უნდა გაფართოვდეს პროლეტარიატის თეორიული ცოდნა, აი კითხვა, რომელხედაც პასუხის მიცემა აუცილებელ საჭიროებას შეადგენს.

მართალია, მუშათა შორის ერთობ გაღვივებულია მისწრაფება ცოდნისადმი, ისინი შრომას და მეცადინეობას არ ზოგავენ მეცნიერული სოციალიზმის შესწავლისთვის, მაგრამ თეორიულ მოუმზადებლობის და უხელმძღვანელობის გამო ოდნაშაუკ ვერ აღწევენ თავიანთ მიერ დასახულ მიზანს. ცოდნის სურვილით გატაცებული რამდენი მუშა დასწაფებია მარქს-ენგელსის ნაწერების შესწავლა-შეთვისებას, რამდენს მოუწადინებია მათ აზრთა სიღრმეში ჩახედვა, მეცნიერულ სოციალიზმის შინაარსის საფუძვლიანათ გაცნობა, მაგრამ ამათ, ჩვეულებრივ ამათ შრომას უნაყოფოთ ჩაუვლია.

დღეს მართლაც მასის უდიდესი ნაწილისთვის შეუძლებელია მარქსის მოძღვრების გაცნობა და აი ამ შეუძლებლობის ნიადაგზე აღმოცენებულია მუშების გულ-გრილობა თეორიისადმი, მაგრამ ზარტია, როგორც ხელმძღვანელი ორგანო, მოვალეა ცოდნის სურვილით გატაცებულ პროლეტარიატს დახმარება გაუწიოს და მით ცოტათ თუ ბევრათ დააკმაყოფილოს მუშების ამ გვარი მისწრაფება. რა გზაა ეს? ამაზე შემდეგ წერილში.

შვარცი.

შეცდომის გასწორება.

უკანასკნელ ნომერში მოთავსებულ წერილში — „სოციალიზმში“ — გაზარულა შექმნილი კორექტიურული შეცდომები: მეორე სვეტზე, მე-12 სტრ. ქვემოდან, დაბეჭდილია: „თფილ სსშოდან“, უნდა იყოს: „თვით სსშოდან“. მე-3 სვეტში, მე-3 სტრ. მაღლიდან დაბეჭდილია: „ეთანხმება ბახ-რის სხვა სახელმწიფოს შორის აწესებულ წესრიგს“, უნდა იყოს: „ეთანხმება **ბაზარს**, სხვა სახელმწიფოს შორის აწესებულ წესრიგს“; მეოთხე სვეტზე, მეორე სტრ. მაღლიდან, დაბეჭდილია: „აწამედ ევკლას წარმოება, მთელი სსშოგადებანი“, უნდა იყოს: „აწამედ ევკლას წარმოება, **წარმოება მთელი სსშოგადების**“, იმავე სვეტზე, მე-14 სტრ. მაღლიდან დაბეჭდილია: „წამოდენიშე ზიანისაგან ასეთ ზიანთა კომპანიების ხელში“, უნდა იყოს: წამდენიშე **პირთა ან** ასეთ ზიანთა კომპანიების ხელში“; იმავე სვეტზე, მე-22 სტრ. დაბეჭდილია: „ზრდელტარიატი და კაპიტალისტები, სწველ ფურათ გადაქცეული წარღი მესაკუთრენი“, უნდა იყოს: „ზრდელტარიატი და კაპიტალისტების სწველ ფურათ გადაქცეული წარღი მესაკუთრენი“.

ბელაფონი 664.

მსწრატლ-მზეჭდავი ამს.

„ნ ა ლ ე უ ლ ა“

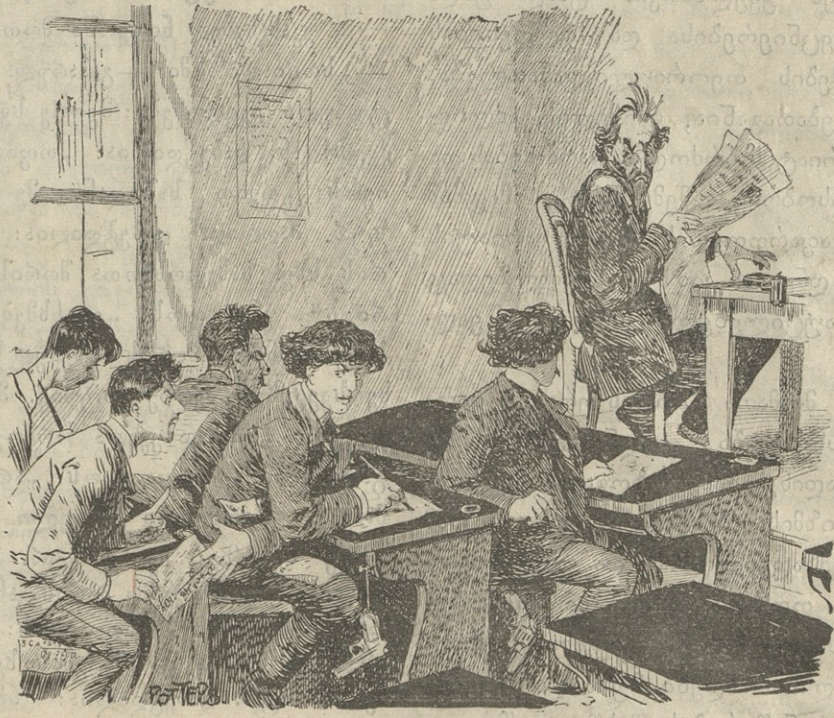
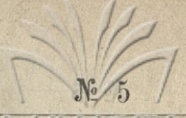
სემენოვის და ველიკოკნიაჟ. კუთ №№ 2-23 იღებს

ყოველ გვარ სასტამბო საქმეს გაზეთებს — ქართულ, რუსულ და სომხურ ენებზედ, ბროშურებს, ბლანკებს, აფიშებს, ლეტურჩებს, ჩეკებს, პრეის-კურანტებს, ეტიკეტებს, საფიზიტო კარტოჩებს და სხვა.

მიღებული ზაკაზები სრულდება სუფთად და სწრაფად ზომიერ ფასებში.

კანტონა დიაა ეოფულ დღე, გარდა უქმე დღეებისა დიდის 8-დან სულამოს 5 სსათამდე.

მასწავლებლის სიზმრა

რა ვუყოთ, რომ მწყრალოთ ვართ
და არ ვიცით საგნები?
იარალი სხვადა გვაქვს,
ატესტატის ამღები!...

მასწავლებელს, ეტყობა,
დროზევე შეუტყვია,
რომ ცოდნაზე ძლიერი ვართ
არის პაწაწა ტყვია!...

რედ.-გამომცემელი პლატონ გაჩეჩილაძე.

**13 აპრილიდან თფილისში გამომდის განახლებული იუმორისტულ-პოპულიარული
ყოველკვირეული ნახატბიანი შურნალი**

„მ კ ა ლ ი“

ჟურნალში მონაწილეობას იღებენ: ა.—ივ. გომართელი, შვ. რცი, რაუდენიძე, ვლენ-ტინ, უნლენი, ჭალარა. ნ. ხ., ი. ნიკოლაიშვილი, მონავარდე და სხვები.

ჟურნალში არის ორი განყოფილება: იუმორისტული და ზამუღიარული. პირველ განყოფილებაში დაბეჭდება უაფელგვანი იუმორისტული ნაწარმოები: ლექსი, კუპლეტები, სტენები, სურათები, კომედიები, ანეკდოტები და სხვა. მეორე განყოფილებაში — მდაბიოთ დაწერილი წერილები: მალტიკურ ეკანობიდან, ბუნების მეცნიერებიდან და სხვა; მწერალთა და მთვარეუთა ბიოგრაფიები, სურათები, ბიბლიოგრაფიები და სხვა.

ჟურნალი ღირს 1 წლით 1 მან.
ცალკე ნომერი . . . 10 კაპ.

კორესპოდენტებს და თანამშრომლებს მიეცემათ შესაფერა ჭანჩანა მსალათ იმ შემთხვევაში თუ წინდაწინვე გვაცნობენ თავის ზირდას დასბეჭდი წერილები ერთ კვერდზე უნდა იყოს დაწერილი კარკვეული სელით.

წერილები და ფული უნდა გამოიგზავნოს: **თიფლის. ტიპ. „Сорепань“ Александру Мумладзе.** „ეკლის ძველი ნომრები ერთათ შეკრულუ იყიდება 50 კაპ.